

839

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI¹⁾

z dnia 18 lipca 2008 r.

w sprawie kierowania ruchem drogowym

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację i sposób kierowania ruchem drogowym;
- 2) osoby upoważnione do dawania poleceń i sygnałów uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze;
- 3) okoliczności, szczegółowe warunki i sposób wykonywania czynności, o których mowa w pkt 2.

§ 2. 1. Do dawania poleceń i sygnałów uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze upoważnione są osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym, zwanej dalej „ustawą”, oraz:

- 1) osoba odpowiedzialna za utrzymanie porządku podczas przemarszu procesji, pielgrzymki lub konduktu pogrzebowego — jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia ich bezpiecznego przemarszu;
- 2) strażak Państwowej Straży Pożarnej, członek ochotniczej straży pożarnej oraz strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej, o której mowa w art. 15 pkt 1a—5 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229, z późn. zm.³⁾) — podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej;
- 3) umundurowany funkcjonariusz Biura Ochrony Rządu — podczas wykonywania czynności związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa osób ochraniających;

- 4) umundurowany i odpowiednio oznakowany pracownik nadzoru ruchu komunikacji miejskiej — podczas wykonywania czynności związanych z zapewnieniem płynności ruchu pojazdów komunikacji miejskiej, zdarzeń drogowych oraz awarii technicznych z udziałem tych pojazdów;
- 5) pilot pojazdów nienormatywnych — podczas wykonywania czynności związanych z przejazdem tych pojazdów;
- 6) członek zespołu ratownictwa medycznego — podczas akcji prowadzenia medycznych czynności ratunkowych, do czasu przybycia na miejsce zdarzenia innych osób uprawnionych do dawania poleceń i sygnałów uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 6 ust. 1 pkt 3—8 ustawy, kierują ruchem, wydając polecenia lub sygnały.

§ 3. 1. Znaczenie poleceń i sygnałów podawanych przez osoby kierujące ruchem określają przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy.

2. Polecenia i sygnały, o których mowa w ust. 1, powinny być jednoznaczne i zrozumiałe dla osób, dla których są przeznaczone.

3. Sposób podawania poleceń i sygnałów do kierowania ruchem na skrzyżowaniu przez osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Sygnały lub polecenia, o których mowa w § 3, uprawniona osoba podaje za pomocą postawy i ruchu rąk, tarczy do zatrzymywania pojazdów, a w warunkach niedostatecznej widoczności — latarki wyposażonej w światło czerwone lub światło czerwone i zielone albo tarczy do zatrzymywania pojazdów ze światłem odblaskowym lub światłem czerwonym.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy:

- 1) osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 ustawy, kierujących ruchem na skrzyżowaniu i w obrębie przejazdu kolejowego; osoby te, kierując ruchem na skrzyżowaniu w warunkach niedostatecznej widoczności, mogą używać latarki wyposażonej w światło czerwone lub światło czerwone i zielone albo tarczy do zatrzymywania pojazdów ze światłem odblaskowym lub światłem czerwonym;
- 2) osoby nadzorującej bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy.

¹⁾ Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji kieruje działem administracji rządowej — sprawy wewnętrzne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 216, poz. 1604).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 109, poz. 925, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1486 i Nr 180, poz. 1494 i 1497, z 2006 r. Nr 17, poz. 141, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 190, poz. 1400, Nr 191, poz. 1410 i Nr 235, poz. 1701, z 2007 r. Nr 52, poz. 343, Nr 57, poz. 381, Nr 99, poz. 661, Nr 123, poz. 845 i Nr 176, poz. 1238 oraz z 2008 r. Nr 37, poz. 214 i Nr 100, poz. 649.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 52, poz. 452, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 100, poz. 835 i 836, z 2006 r. Nr 191, poz. 1410 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 590.

§ 5. Pracownik kolejowy na przejeździe kolejowym, dla zwrócenia uwagi na podawane za pomocą tarczy do zatrzymywania pojazdów lub latarki ze światłem czerwonym sygnały lub polecenia, może dodatkowo używać trąbki sygnalizacyjnej lub gwizdka.

§ 6. 1. Osoba nadzorująca bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy, powinna być podczas podawania poleceń i sygnałów wyposażona w prostokątną, specjalną tarczę barwy żółtej fluorescencyjnej z umieszczonym w polu ośmiokątnym znakiem barwy czerwonej z napisem „STOP”.

2. Sygnały lub polecenia dla kierujących pojazdami osoba nadzorująca bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię podaje za pomocą tarczy, o której mowa w ust. 1.

3. Osoba, o której mowa w ust. 1, przed podaniem sygnału do wstrzymania ruchu pojazdów jest obowiązana:

- 1) wejść na przejście dla pieszych z uniesioną tarczą, w sposób niezmuszający kierujących do gwałtownego hamowania; płaszczyzna tarczy powinna być skierowana w stronę jadących pojazdów;
- 2) zezwolić pieszym na przejście przez jezdnię dopiero po upewnieniu się, że pojazdy się zatrzymały;
- 3) zejść z przejścia dopiero po opuszczeniu jezdni przez pieszych; oznacza to zezwolenie na kontynuowanie jazdy pojazdów.

4. Szczegółową specyfikację techniczną tarczy znaku, o której mowa w ust. 1, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 7. 1. Osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1—3c ustawy, powinny być podczas podawania poleceń i sygnałów w zakresie kierowania ruchem na drodze wyposażone w kamizelki barwy żółtej z elementami odblaskowymi oraz wyróżnikiem określającym formację, do której przynależą — odpowiadające wymaganym warunkom technicznym.

2. Osoby, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5 oraz w art. 6 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy, powinny być podczas podawania poleceń i sygnałów w zakresie kierowania ruchem na drodze wyposażone w kamizelki barwy pomarańczowej z elementami odblaskowymi oraz wyróżnikiem określającym przedsiębiorcę, którego są pracownikami, lub rodzaj wykonywanych czynności na drodze — odpowiadające wymaganym warunkom technicznym.

3. Przepis ust. 2 nie ma zastosowania do osoby, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy, o ile polecenia i sygnały w zakresie kierowania ruchem na drodze podaje ona bez wychodzenia z autobusu.

§ 8. Osoby, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5 i 6 oraz w art. 6 ust. 1 pkt 4—8 ustawy, mogą wykonywać czynności związane z kierowaniem ruchem drogowym pod warunkiem ukończenia szkolenia, o którym mowa w § 9.

§ 9. 1. Szkolenie w zakresie kierowania ruchem drogowym organizuje odpłatnie wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

2. Szkolenie strażaków Państwowej Straży Pożarnej, członków ochotniczej straży pożarnej oraz strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej z zakresu, o którym mowa w ust. 1, prowadzi się w szkołach i ośrodkach szkolenia Państwowej Straży Pożarnej. Na potrzeby Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej szkolenie prowadzi jednostka podległa Ministrowi Obrony Narodowej.

3. Program szkolenia w zakresie kierowania ruchem drogowym określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

4. Koszty szkolenia ponosi:

- 1) pracodawca — w przypadku osoby przez niego zatrudnionej;
- 2) osoba zainteresowana — w innych przypadkach.

5. Potwierdzeniem ukończenia szkolenia jest pozytywne zaliczenie testu i egzaminu praktycznego zgodnie z zakresem programu szkolenia. Dokumentem potwierdzającym posiadanie uprawnień do wykonywania niektórych czynności związanych z kierowaniem ruchem drogowym jest zaświadczenie wydane przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego. Przepisu tego nie stosuje się do osób, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2.

6. Ważność zaświadczenia, o którym mowa w ust. 5, przedłuża co 24 miesiące organ, który je wydał.

7. Organ, który wydaje zaświadczenia przed przedłużeniem ważności zaświadczenia, decyduje o potrzebie poddania osoby uzupełniającemu przeszkoleniu.

8. Wojewódzki ośrodek ruchu drogowego prowadzi ewidencję wydanych zaświadczeń o ukończeniu szkolenia.

9. Wzór zaświadczenia, o którym mowa w ust. 5, określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 10. Zaświadczenia wydane na mocy dotychczas obowiązujących przepisów zachowują ważność na okres, na jaki zostały wydane.

§ 11. Traci moc rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2003 r. w sprawie kierowania ruchem drogowym (Dz. U. Nr 182, poz. 1784 oraz z 2004 r. Nr 27, poz. 243).

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 24 lipca 2008 r.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji:

G. Schetyna

Załączniki do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2008 r. (poz. 839)

Załącznik nr 1

SPOSÓB PODAWANIA SYGNAŁÓW I POLECEŃ DO KIEROWANIA RUCHEM NA SKRZYŻOWANIU

§ 1. 1. Przed podjęciem czynności kierowania ruchem drogowym policjant jest obowiązany powiadomić dyżurnego stanowiska kierowania Policji o przystąpieniu do wykonania czynności. Natomiast jeżeli kierowanie podejmuje żołnierz, Policję powiadamia jego przełożony lub oficer dyżurny jednostki wojskowej.

2. Podejmując kierowanie ruchem, policjant lub żołnierz, o którym mowa w ust. 1, zwany dalej „kierującym ruchem”, powinien zająć miejsce na skrzyżowaniu zapewniające jego dobrą widoczność i bezpieczeństwo oraz sprawne i skuteczne wykonywanie czynności związanych z kierowaniem ruchem.

3. Jeżeli przez skrzyżowanie przebiegają tory tramwajowe, miejsce kierowania powinno być w miarę możliwości usytuowane poza nimi, przy uwzględnieniu warunków określonych w ust. 2.

§ 2. 1. Jeżeli kierowanie ruchem podejmuje jednocześnie kilku policjantów lub żołnierzy, to jeden z nich, zwany dalej „wiodącym”, powinien zająć takie miejsce, z którego będzie miał warunki do obserwacji ruchu w całym rejonie kierowania, a jednocześnie sam będzie widoczny dla pozostałych uczestników ruchu.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, powinny dostosować zmiany kierunku ruchu do sygnałów podawanych przez kierującego wiodącego.

§ 3. Sygnały podawane przez kierującego ruchem powinny być zrozumiałe i jednoznaczne, tak aby uczestnicy ruchu drogowego mogli je w porę zauważyć i do nich się zastosować.

§ 4. 1. Kierujący ruchem powinien wejść na skrzyżowanie w taki sposób, aby był widoczny dla wszystkich uczestników ruchu, nie zakłócając ruchu pojazdów i pieszych.

2. Po wejściu na skrzyżowanie kierujący ruchem przyjmuje pozycję zgodną z odbywającym się ruchem, czyniąc to w następujący sposób:

- 1) pozycja podstawowa: linia barków wskazuje otwarty kierunek ruchu, ręce opuszczone wzdłuż tułowia, głowa wykonuje zwroty w lewo i prawo, nogi w lekkim rozkroku (rys. 1a i 1b);
- 2) gesty upewniające uczestników ruchu o utrzymaniu kierunku i przyspieszające przejazd pojazdów wykonuje:
 - a) prawą ręką od wyprostowanego ramienia w kierunku nadjeżdżających pojazdów do lewego barku na wysokości twarzy, zginając rękę w łokciu i utrzymując dłoń pionowo, stroną zewnętrzną do nadjeżdżających pojazdów (rys. 2a, 2b i 2c),

- b) lewą ręką od wyprostowanego ramienia w kierunku nadjeżdżających pojazdów, zginając ją za siebie tak, aby dłoń znalazła się na wysokości lewego ucha (rys. 3a, 3b i 3c).

3. W celu wykonania zmiany kierunku ruchu kierujący ruchem wybiera najdogodniejszy moment, a następnie:

- 1) podnosi prawą rękę przodem do góry, tak aby dłoń znalazła się powyżej głowy, a ręka była lekko zgięta w łokciu (rys. 4a, 4b i 4c); podczas podnoszenia ręki i po zakończeniu tej czynności policjant (żołnierz) upewnia się, czy wszyscy uczestnicy ruchu zastosowali się do sygnału zabraniającego wjazdu i wejścia na skrzyżowanie;
- 2) wykonuje zwrot o 90° w lewo lub prawo z podniesioną prawą ręką do góry, po upewnieniu się, że wszyscy opuścili skrzyżowanie;
- 3) wyciąga poziomo obie ręce w bok na wysokość barków (rys. 5);
- 4) prawą ręką zgiętą w łokciu wykonuje ruch łukiem przed sobą (dłoń na wysokości twarzy) do lewego barku; jednocześnie lewą rękę zgina w łokciu i kieruje w górę za siebie na wysokość lewego ucha, po czym obie ręce opuszcza w dół wzdłuż tułowia (rys. 6).

Czynności opisane w pkt 3 i 4 wykonuje się tylko raz.

4. Otwarcia wjazdów lub wejść na skrzyżowanie można dokonać również w cyklu niesymetrycznym, jeżeli wynika to z sytuacji ruchowej, np. na jednym przejściu piesi nie zdążyli opuścić jezdni.

5. W celu przyspieszenia przejazdu pojazdów należy wykonać takie gesty, jak w ust. 2 pkt 2 lit. a i b.

6. Kierujący ruchem w celu zwrócenia uwagi kierujących i pieszych na podawane sygnały może używać gwizdka.

§ 5. 1. Częstotliwość zmian kierunku ruchu powinna być dostosowana do natężenia ruchu na drodze oraz rodzaju i liczby nadjeżdżających pojazdów, tak aby nie dopuścić do blokowania skrzyżowania.

2. Kierujący ruchem w miarę możliwości powinien umożliwić w pierwszej kolejności przejazd pojazdowi komunikacji zbiorowej (tramwaje, autobusy, trolejbusy) oraz pojazdowi długim, ciężkim i powolnym.

§ 6. 1. W celu zatrzymania pojazdu nadjeżdżającego z lewej strony kierujący ruchem wyciąga w bok lewą rękę zgiętą w łokciu, przedramię i dłoń skierowaną w górę, dłoń zwrócona wewnętrzną stroną w kierunku zatrzymywanych pojazdów (rys. 7).

2. Zatrzymanie pojazdu nadjeżdżającego z prawej strony następuje przez podniesienie prawej ręki, tak aby ramię i przedramię tworzyły kąt zbliżony do prostego, a wewnętrzna strona dłoni była zwrócona w kierunku zatrzymywanych pojazdów; dłoń powinna znajdować się na wysokości głowy lub nieco wyżej (rys. 8).

§ 7. 1. W przypadku sprowadzania pojazdu do kierującego ruchem na linię osi skrzyżowania (na kierunku otwartym) kierujący ruchem powinien wykonać ręką ruch po łuku w płaszczyźnie pionowej, zginając rękę harmonijnie w łokciu, nadgarstku i samej dłoni (rys. 9a i 9b).

2. Innym sygnałem wyrażonym tą samą ręką (całą dłonią) może on wskazać miejsce na skrzyżowaniu do chwilowego zatrzymania pojazdu.

§ 8. Chcąc otworzyć ruch w kierunku w prawo przy ruchu zamkniętym, kierujący ruchem czyni to ruchem ręki po łuku (od prawej do lewej strony) w płaszczyźnie poziomej.

§ 9. W celu przepuszczenia pojazdów jadących z lewej strony i skręcających w lewo bez objeżdżania kierującego ruchem kierujący ruchem wykonuje następujące czynności:

- 1) ustala odpowiedni moment do zatrzymania pojazdów; przyspiesza ruch tych, którzy znajdują się blisko skrzyżowania (patrz gesty określone w § 4 ust. 2 pkt 2);
- 2) wydaje polecenie zatrzymania się zgodnie z zasadami określonymi w § 6 ust. 2;
- 3) po upewnieniu się, że kierujący pojazdami zauważyli sygnał i stosują się do niego (np. zatrzymali się), wyciąga prawą rękę lekko zgiętą w łokciu przed siebie (dłoń w płaszczyźnie pionowej, palce złączone) i wysuwa lewą nogę do przodu (rys. 10a i 10b);
- 4) po uzyskaniu pewności, że pojazdy zatrzymały się, odwraca głowę w kierunku pojazdów skręcających w lewo, wyciąga lewą rękę w bok, wskazując pojazd skręcający, i łukiem w płaszczyźnie poziomej, poruszając ją w kierunku nadgarstka prawej ręki, daje polecenie opuszczenia skrzyżowania w lewo (rys. 11a i 11b);
- 5) ruchy wykonywane lewą ręką powinny być powtarzane, aby każdy skręcający w lewo widział je i przyspieszał jazdę, w miarę jak stają się one szybkie i energiczne;
- 6) po skręceniu pojazdów w lewo powinno się zmienić kierunek ruchu na poprzeczny.

§ 10. W celu przepuszczenia pojazdów jadących z prawej strony i skręcających w lewo bez objeżdżania kierującego ruchem kierujący ruchem wykonuje następujące czynności:

- 1) zatrzymuje pojazdy nadjeżdżające z lewej strony przez podniesienie pionowo w bok lewej ręki, zgiętej w łokciu pod kątem zbliżonym do prostego, tak aby wewnętrzna strona dłoni (palce złączone) była zwrócona do nadjeżdżających pojazdów (rys. 12);

2) prawą ręką wskazuje pierwszy pojazd skręcający w lewo z prawej strony i przenosząc ją górną za siebie na wysokości prawej części karku — zezwala na skręcenie w lewo za sobą (rys. 13a i 13b);

3) ruchy wykonywane prawą ręką powinny być powtarzane, aby każdy skręcający w lewo widział je i przyspieszał jazdę, w miarę jak stają się one szybkie i energiczne.

§ 11. Przepisy § 9 i 10 stosuje się odpowiednio przy podawaniu sygnałów innym kierującym w rozumieniu przepisów ustawy.

§ 12. 1. Jeżeli do skrzyżowania zbliżają się pojazdy z dwóch przeciwnych kierunków i zamierzają skręcić w lewo, kierujący ruchem powinien ocenić, z którego kierunku nadjeżdżające pojazdy będą potrzebowały więcej czasu na opuszczenie skrzyżowania, i tym pojazdom umożliwić przejazd w pierwszej kolejności. Pojazdy nadjeżdżające z drugiego kierunku mogą w tym czasie samodzielnie opuścić skrzyżowanie bądź opuścić je w momencie, gdy kierujący ruchem stoi z podniesioną ręką do góry (co oznacza mającą nastąpić zmianę dotychczas podawanych sygnałów).

2. Jeżeli warunki bezpieczeństwa i szerokość jezdni (skrzyżowania) na to pozwalają, to kierujący ruchem może przepuścić pojazdy skręcające w lewo w dwóch lub więcej rzędach.

§ 13. 1. Ruch pojazdów skręcających w lewo należy ubezpieczać przed ewentualną kolizją z pojazdami jadącymi prosto. Ubezpieczenie takie kierujący ruchem może wykonać na przemian, raz dla skręcających w lewo z jego lewej strony, drugi raz dla skręcających w lewo z jego prawej strony. Ubezpieczenie takie kierujący ruchem wykonuje tylko dla pojazdów skręcających w lewo z jednego kierunku.

2. Po rozpoczęciu ruchu pojazdów skręcających w lewo kierujący ruchem może w tym czasie podawać także inne znaki dodatkowe, np. przyspieszenie ruchu pojazdów, zezwolenie na skręcenie w prawo przy ruchu zamkniętym itp.

3. Po wykonaniu czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, kierujący ruchem powinien zmienić kierunek ruchu.

§ 14. 1. Jeżeli do skrzyżowania zbliża się pojazd uprzywilejowany, kierujący ruchem powinien zapewnić mu bezpieczny przejazd poprzez zatrzymanie całego ruchu pojazdów i pieszych. W tym celu daje kilka sygnałów gwizdkiem, z jednoczesnym podniesieniem prawej ręki do góry, dając sygnał „uwaga” (rys. 4c).

2. Kierujący ruchem może przy tym zatrzymywać pomocniczo lewą ręką pieszych lub pojazdy zbliżające się z określonego kierunku.

§ 15. Podczas kierowania ruchem kierujący ruchem może poruszać się po skrzyżowaniu, nie zmieniając jednak pozycji ciała w stosunku do obowiązującego w danym czasie kierunku ruchu.

Rys. 1a

Rys. 1b

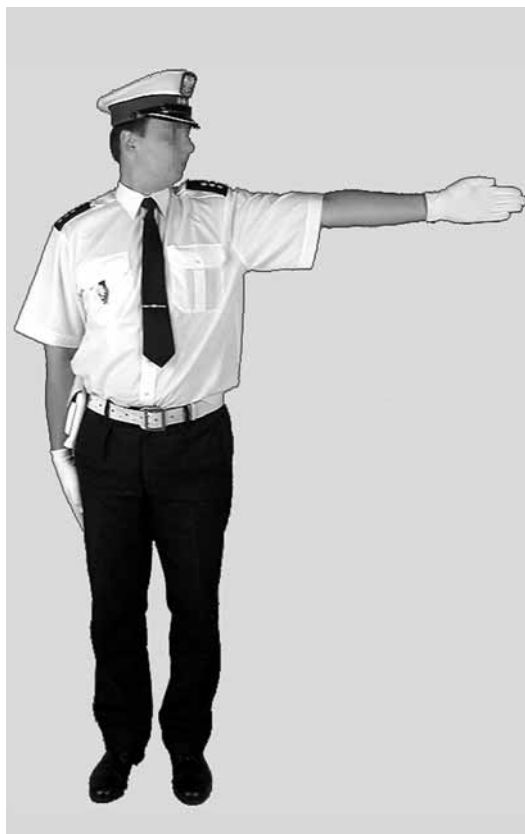
Rys. 2a

Rys. 2b

Rys. 2c

Rys. 3a

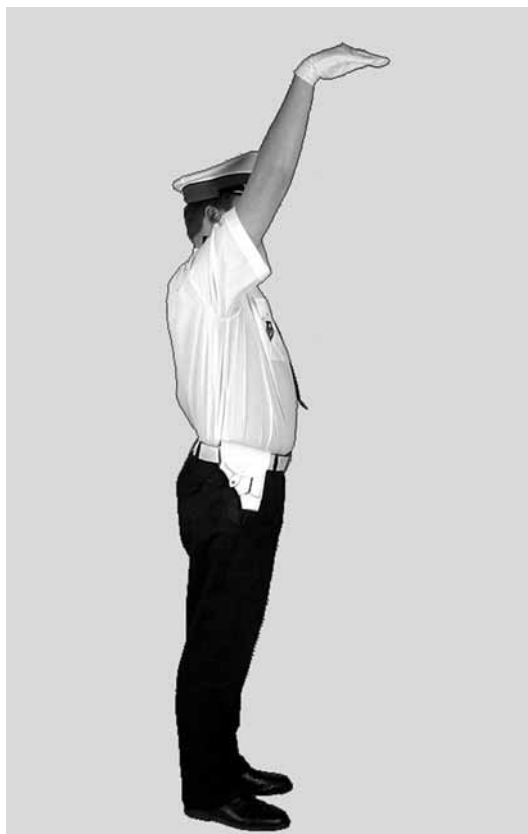
Rys. 3b

Rys. 3c

Rys. 4a

Rys. 4b

Rys. 4c

Rys. 5

Rys. 6

Rys. 7

Rys. 8

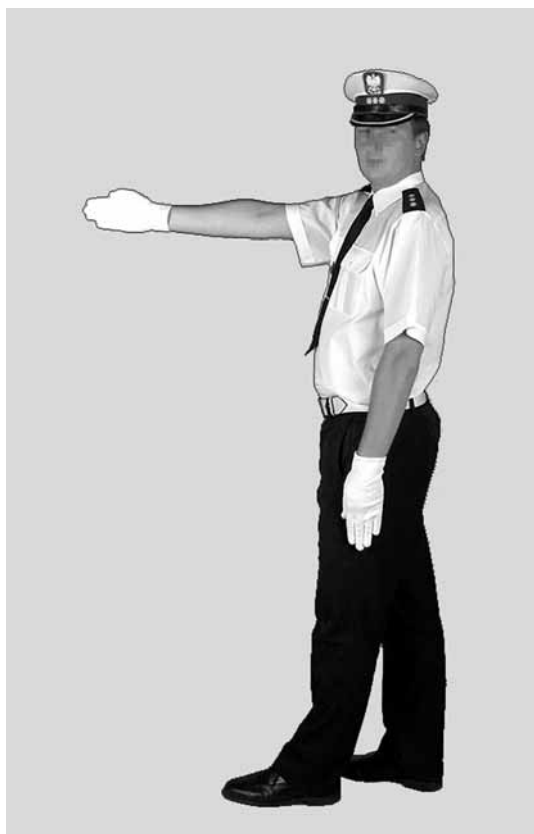
Rys. 9a

Rys. 9b

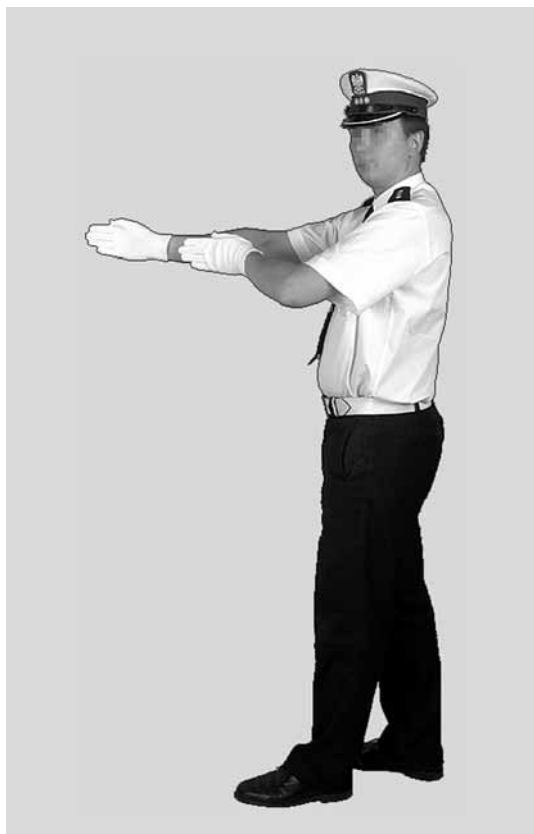
Rys. 10a

Rys. 10b

Rys. 11a

Rys. 11b

Rys. 12

Rys. 13a

Rys. 13b

Załącznik nr 2

**SZCZEGÓŁOWA SPECYFIKACJA TECHNICZNA TARCZY ZNAKU DO ZATRZYMYWANIA POJAZDÓW
DLA OSÓB UPRAWNIONYCH DO WSTRZYMYWANIA RUCHU POJAZDÓW W CELU UMOŻLIWIENIA
BEZPIECZNEGO PRZEKROCZENIA JEZDNI DZIECIOM**

1. Przedmiot specyfikacji

Przedmiotem szczegółowej specyfikacji technicznej są wymagania dotyczące wykonania specjalistycznych znaków do zatrzymywania pojazdów, zwanych dalej „znakami”, dla osób uprawnionych do wstrzymywania ruchu pojazdów w celu ułatwienia przejścia przez jezdnię dzieciom.

2. Ogólne warunki dotyczące materiałów

Materiały użyte do produkcji znaków powinny charakteryzować się wysoką jakością, trwałością, odbłaskowością oraz mieć odpowiednią kolorystykę. Wszystkie materiały zastosowane w produkcji powinny zapewnić co najmniej 2-letni okres używalności znaków, bez wyraźnego pogorszenia walorów funkcjonalnych.

3. Warunki techniczne dotyczące materiałów

Tarcze znaków powinny być pokryte lub wykonane z materiałów odblaskowych fluorescencyjnych barwy żółtej, według parametrów tabeli nr 3, charakteryzujących się bardzo dobrą widzialnością w różnych porach dnia, trudnych warunkach atmosferycznych oraz w nocy (intensywnie widoczne w światłach reflektorów samochodowych). Barwa materiału zarówno w dzień, jak i oświetlonego w nocy powinna być taka sama.

Minimalny współczynnik odbłaskowości znaków nie może być niższy niż określony w tabeli nr 1. Dla folii zadrukowanej dopuszcza się spełnienie wymagań zawartych w tabeli nr 1 obniżonych do 30 % podanych wartości.

4. Warunki wykonania

Tarczę znaku należy wykonać jako znak „STOP” (ośmiokąt wpisany w koło o średnicy 350 mm),

umieszczony w polu o kształcie kwadratu o boku 500 mm (± 10 mm), wielkość i grubość liter dużych w grupie IV dla znaków małych określonych w przepisach w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania. Zarówno znak „STOP”, jak i kwadratowe pole, na którym ma być umieszczony, powinny być wykonane lub pokryte materiałem odblaskowym z minimalnym współczynnikiem odbłaskowości określonym w tabeli nr 1.

Barwa tła znaku „STOP” — czerwona (tabela nr 2). Barwa napisu i obwódki znaku „STOP” oraz kwadratowego pola — żółta fluorescencyjna (tabela nr 3). Treść znaku powinna być naniesiona metodą sitodruku na podkład odblaskowy.

Znak powinien być wykonany jako obustronny, o identycznych parametrach dla każdej strony.

Tarcza znaku nie może mieć ostrych krawędzi i powinna cechować się niezbędną sztywnością eksploatacyjną.

Tarcza znaku powinna być umieszczona na słupku o średnicy nie większej niż 30 mm, o długości 1.500 mm, licząc od dolnej krawędzi tarczy znaku. Dopuszcza się wykonanie słupka z drewna, tworzywa sztucznego lub lekkiego stopu metalu. Barwa słupka powinna być czerwona, szara lub biała.

Znak powinien być zgodny z Polską Normą PN EN 471 w zakresie odbłaskowości i barwy materiałów. W przypadku powołań niedatowych stosuje się ostatnie wydanie powołanej publikacji normy.

Warunki, jakie powinny spełniać materiały do wykonania tarczy znaku

Tabela nr 1. Minimalne wartości powierzchniowego współczynnika odbłasku w $\text{cd} \times 1\text{x}^{-1} \times \text{m}^{-2}$ dla materiału odblaskowego klasy drugiej

Kąt obserwacji	Kąt oświetlenia β_1 ($\beta_2=0$)			
	5°	20°	30°	40°
12'	330	290	180	65
20'	250	200	170	60
1°	25	15	12	10
1°30'	10	7	5	4

Tabela nr 2. Barwa materiału podłożowego

Barwa	Współrzędne chromatyczności punktów narożnych		Minimalny współczynnik luminancji
	x	y	β min
fluorescencyjna pomarańczowoczerwona	0,610	0,390	0,40
	0,535	0,375	
	0,570	0,340	
	0,655	0,345	
fluorescencyjna czerwona	0,655	0,345	0,25
	0,570	0,340	
	0,595	0,315	
	0,690	0,310	

Tabela nr 3. Barwa materiałów o własnościach kombinowanych

Barwa	Współrzędne chromatyczności punktów narożnych		Minimalny współczynnik luminancji
	x	y	β min
fluorescencyjna żółta	0,387	0,610	0,70
	0,356	0,494	
	0,398	0,452	
	0,460	0,540	

Tabele opracowane na podstawie PN EN 471:2005.

WZÓR TARCZY ZNAKU

PROGRAM SZKOLENIA W ZAKRESIE KIEROWANIA RUCHEM DROGOWYM

Zagadnienia	Liczba godzin
1	2
<p>I. Zakres kompetencji osób uprawnionych do kierowania ruchem drogowym W zależności od podmiotów uczestniczących w szkoleniu wskazanie uprawnień:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pracownikom kolejowym na przejazdach kolejowych; 2) osobom działającym w imieniu zarządcy drogi oraz osobom wykonującym roboty na drodze na zlecenie lub za zgodą zarządcy drogi; 3) osobom nadzorującym bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię, w wyznaczonym miejscu; 4) kierującym autobusem szkolnym w miejscach postoju związanych z wsiadaniem lub wysiadaniem dzieci; 5) strażnikom leśnym lub funkcjonariuszom Straży Parku — na terenie odpowiednio lasu lub parku narodowego; 6) osobom odpowiedzialnym za utrzymanie porządku podczas przemarszu procesji, pielgrzymki lub konduktu pogrzebowego — jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia ich bezpiecznego przemarszu; 7) strażakom Państwowej Straży Pożarnej, członkom ochotniczej straży pożarnej oraz strażakom jednostki ochrony przeciwpożarowej; 8) pracownikom nadzoru ruchu komunikacji miejskiej; 9) pilotom pojazdów nienormatywnych — podczas wykonywania czynności związanych z przejazdem tych pojazdów; 10) członkom zespołu ratownictwa medycznego — podczas akcji prowadzenia medycznych czynności ratunkowych, do czasu przybycia na miejsce zdarzenia innych osób uprawnionych do dawania poleceń i sygnałów uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze 	2
<p>II. Podstawowe zasady bezpieczeństwa ruchu drogowego i zagrożenia, jakie niesie charakter pracy na drodze. Rodzaj i znaczenie wykonywanych prac na drodze oraz utrudnienia w ruchu, które się z nimi wiążą Omówienie możliwości wystąpienia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) różnych reakcji kierujących pojazdami; 2) konieczności prowadzenia ruchu wahadłowego; 3) różnych warunków atmosferycznych (niedostateczna widoczność); 4) różnych warunków drogowych (np. natężenie ruchu); 5) unieruchomienia pojazdu na przejeździe kolejowym 	3
<p>III. Możliwości reakcji na zachowania uczestników ruchu drogowego niezgodne z przepisami Omówienie treści wybranych przepisów Kodeksu wykroczeń, które sankcjonują niestosowanie się do sygnałów osób uprawnionych do kierowania ruchem drogowym oraz czynności, jakie należy podjąć w sytuacji zaistnienia zdarzenia drogowego. Wskazanie możliwości skierowania do sądu wniosku o ukaranie osób niestosujących się do poleceń lub sygnałów osoby uprawnionej do kierowania ruchem. Prezentowanie wzoru wniosku o ukaranie i wskazanie zakresu informacji, które powinny zawierać notatka lub pismo przekazane Policji — dotyczące sprawy wykroczenia i okoliczności popełnionego wykroczenia</p>	2
<p>IV. Elementy wyposażenia osób uprawnionych do kierowania ruchem drogowym Prezentowanie elementów wyposażenia i ubioru pracowników uprawnionych do kierowania ruchem drogowym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tarczy do zatrzymywania pojazdów; 2) latarki wyposażonej w światło czerwone lub czerwone i zielone; 3) kamizelki odbłaskowej; 4) wzoru tablicy, za pomocą której kierowca autobusu daje sygnał do zatrzymania pojazdu; 5) tarczy znaku „STOP” według wzoru określonego w rozporządzeniu oraz ubioru składającego się z płaszczem ostrzegawczym; 6) wzoru zaświadczenia potwierdzającego ukończenie szkolenia 	1

1	2
V. Zasady odpowiedzialności osób kierujących ruchem drogowym w świetle przepisów prawa wykroczeń oraz prawa karnego	2
VI. Sposób podawania sygnałów i poleceń w świetle obowiązujących przepisów	3
VII. Praktyczne ćwiczenia podawania sygnałów drogowych ze wskazaniem sposobu podawania poleceń kierującym. Zwrócenie szczególnej uwagi na umiejętności oceniania przez słuchaczy prędkości pojazdów oraz możliwości ich bezpiecznego zatrzymania się	3
VIII. Sprawdzenie stopnia opanowania materiału w formie testu oraz w warunkach symulowanych (rzeczywistych)	2
Razem godzin	18

Załącznik nr 4

WZÓR ZAŚWIADCZENIA POTWIERDZAJĄCEGO UKOŃCZENIE SZKOLENIA

str. 1

str. 2

<p>Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w</p> <p>ZAŚWIADCZENIE NR</p> <p>o ukończeniu szkolenia z zakresu wykonywania niektórych czynności związanych z kierowaniem ruchem drogowym, wydane dla</p> <p>..... (imię i nazwisko)</p> <p>..... (instytucja)</p> <p>Ważne z dokumentem tożsamości lub prawem jazdy</p> <p>do dnia 20..... r.</p> <p>mp. (podpis dyrektora WORD)</p>	<p>Niniejszy dokument na podstawie § 9 ust. 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2008 r. w sprawie kierowania ruchem drogowym (Dz. U. Nr 132, poz. 839) upoważnia wymienioną osobę do wykonywania niektórych czynności związanych z kierowaniem ruchem drogowym. Wyposażenie i sposób oznaczenia osoby powinny odpowiadać określonym warunkom.</p> <p>Ważność zaświadczenia przedłuża się na 24 miesiące:</p> <p>mp. mp. mp.</p> <p>..... </p>
--	---